

Regeringens proposition

1978/79:57

om inriktning av den regionala konsumentpolitiska verksamheten;

beslutad den 28 december 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

HADAR CARL

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändrad inriktning av den statliga regionala konsumentpolitiska verksamheten.

Riksdagen beslutade år 1975 att kommunernas medverkan i konsumentpolitiken skulle byggas ut. Kommunerna skulle bl. a. svara för vägledning till enskilda konsumenter och för allmän information. Förslaget om ändrad inriktning av den regionala konsumentpolitiska verksamheten skall ses mot denna bakgrund.

Förslaget innebär att tyngdpunkten i det regionala konsumentpolitiska arbetet skall ligga inom områdena utredning, bevakning och kunskapsförmedling. Även vissa informationsuppgifter som samordning av allmän information i länet och anpassning av information till förhållanden inom länet skall utföras regionalt. Den regionala personalen skall vidare ge stöd till den kommunala konsumentpolitiska verksamheten och i ökad utsträckning delta i arbetet inom länsstyrelsen med frågor som har konsumentpolitisk anknytning. Fram till dess kommunerna byggt ut den konsumentpolitiska verksamheten skall den regionala personalen även ge vägledning och information till konsumenter som bor i kommuner som ännu inte har inrättat sådan verksamhet.

Den personal som arbetar regionalt med konsumentfrågor skall enligt förslaget även i försättningen vara inordnad i länsstyrelsernas planeringsavdelningar. Anvisningar för verksamheten skall utfärdas av konsumentverket.

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-12-28

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Blix, Cars, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Cars

Proposition om inriktning av den regionala konsumentpolitiska verksamheten

1 Inledning

Konsumentfrågorna har under senare år ägnats ökad uppmärksamhet. Statsmakterna har inom ramen för samhällets konsumentpolitik vidtagit flera åtgärder som syftar till att stärka konsumenternas ställning. Den lokala och regionala konsumentpolitiska organisationen har behandlats vid flera tillfällen under 1970-talet. I prop. 1975:40 om kommunal konsumentpolitisk verksamhet m. m. förordades en väsentlig utbyggnad av kommunernas medverkan i konsumentpolitiken. Som lämpliga arbetsuppgifter för den kommunala konsumentpolitiska verksamheten nämndes bl. a. vägledning till enskilda konsumenter, allmän information i konsumentfrågor, rapportering till centrala myndigheter och stöd till konsumentpolitiska aktiviteter i kommunerna. Enligt propositionen skulle betydande delar av den ditillsvarande regionala konsumentpolitiska verksamheten, dvs. de till länsstyrelserna anknutna hemkonsulenternas uppgifter, föras ut i kommunerna. Att stödja kommunerna i deras konsumentarbete skulle vidare främst bli en uppgift för konsumentverket. Mot den bakgrunden ansåg regeringen att hemkonsulenttjänsterna skulle dras in.

I flera riksdagsmotioner riktades kritik mot förslaget om indragning av hemkonsulenttjänsterna. Samtliga motionärer uttalade tvivel om att en kommunal konsumentpolitisk verksamhet skulle vara utbyggd inom en snar framtid, och många menade att hemkonsulenttjänsterna borde bibehållas.

Riksdagen underströk vikten av en utbyggnad av den kommunala konsumentpolitiska verksamheten och anslöt sig till huvuddragen i propositionen (NU 1975:26, rskr 1975:170). Däremot ansåg riksdagen att det inte

fanns underlag för ett beslut om indragning av hemkonsulenttjänsterna i en nära framtid. Samtidigt uttalade sig riksdagen för en anpassning av den regionala organisationen i takt med utvecklingen på det kommunala planet. Riksdagen fann vidare att regeringen borde följa utvecklingen lokalt och regionalt och lägga fram förslag till sådana organisatoriska förändringar som föranleddes därav.

Våren 1976 behandlade riksdagen fem motioner med förslag om att det regionala ledet i den konsumentpolitiska verksamheten borde bestå och att hemkonsulentorganisationen åtminstone tills vidare borde bibehållas oförändrad. Riksdagen biföll i huvudsak motionsyrkandena och uttalade att det fanns goda skäl för en konsumentpolitisk funktion på det regionala planet även när den kommunala verksamheten hade blivit fullt utbyggd (NU 1975/76:31, rskr 1975/76:178). Riksdagen ansåg också att frågan om inriktningen av och resurserna för en sådan regional verksamhet borde utredas så att klarare riktlinjer skapades för en anpassning av den regionala konsumentpolitiska organisationen till den kommunala verksamhetens uppbyggnad. Uppdraget borde anförtros åt en kommitté med parlamentariskt inslag.

Efter bemyndigande den 2 september 1976 tillkallade dåvarande chefen för handelsdepartementet en kommitté¹ för att utreda frågan om regional konsumentpolitisk verksamhet (H 1976:04). Kommittén som antog namnet RKV-utredningen avlämnade i mars 1978 betänkandet (SOU 1978:16) Regional konsumentpolitisk verksamhet. Beträffande nuvarande förhållanden och utredningens närmare överväganden hänvisas till betänkandet. En sammanfattning av betänkandet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av socialstyrelsen, skolöverstyrelsen (SÖ), statens livsmedelsverk (SLV), statens pris- och kartellnämnd (SPK), konsumentverket, samtliga länsstyrelser, utredningen (Kn 1976:03) om organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter m. m. (OPAL), Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Botkyrka, Stockholms, Uppsala, Flens, Kalmar, Ängelholms, Helsingborgs, Ystads, Kungsbacka, Göteborgs, Uddevalla, Borås, Arvika, Örebro, Hallstahammars, Västerås, Gävle, Sandvikens, Härnösands, Örnsköldsviks, Östersunds, Umeå, Vilhelmina och Luleå kommuner, Kooperativa förbundet (KF), Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges hemkonsulenters förening, Konsumentvägledarnas förening, Husmodersförbundet Hem och samhälle, Arbetarnas bildningsförbund (ABF), Studieförbundet vuxenskolan, Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet (NBV), Hushållningssällska-

¹ Generaldirektören Sven Heurgren, ordförande, riksdagsledamöterna Margot Håkansson, Ingegärd Oskarsson, Hans Pettersson och Birgitta Rydell, ombudsmannen Klas Petersson, avdelningschefen Turid Ström, länsrådet Uno Williamsson samt direktören Lars Ågren.

pens förbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Centralorganisationen SACO/SR, Centerns kvinnoförbund, Folkpartiets kvinnoförbund och Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

Flera länsstyrelser och kommuner har i sin tur inhämtat och bifogat yttranden från olika håll. Till följd härav föreligger yttranden även från bl. a. Norrtälje, Solna, Strängnäs, Kinda, Norrköpings, Kalmar, Emmaboda, Torsås, Nybro, Oskarshamn, Västerviks, Gotlands, Karlskrona, Kristianstads, Hässleholms, Ystads, Malmö, Staffanstorps, Trelleborgs, Halmstads, Ulricehamns, Marks, Trollhättans, Lidköpings, Hagfors, Karlstads, Hallsbergs, Karlskoga, Kumla, Nora, Söderhamns, Bräcke, Härjedalens, Krokoms, Ragunda, Strömsunds, Umeå, Skellefteå, Vilhelmina, Arjeplog, Bodens och Älvsbyns kommuner, Kommunförbundets länsavdelningar i Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Västerbottens län, LO-sektionen i Gävle, I.O-distriktet i mellersta Norrland, Skaraborgs läns TCO-förening, Gävleborgs läns TCO-distrikt, Jämtlands läns TCO-förening, SACO/SR-avdelningen vid länsstyrelsen i Östergötlands län, Konsum Skaraborg, Storstockholms planeringsnämnd, läns skolnämnden i Gotlands län, Göteborgsregionens kommunalförbund, länsbostadsnämnden i Norrbottens län, Jönköpings lokalavdelning av Hushållslärarnas riksförbund, Gotlands läns hushållningssällskap och Gotlands länsförbund Hem och samhälle.

En sammanfattning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Här kan även nämnas att en särskild utredare (Kn 1976:03) med uppdrag att se över organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter m. m. (OPAL) i betänkandet (SOU 1978:58) Organisationsfrågor inom länsstyrelsen har lämnat förslag om bl. a. hemkonsulenternas inplacering vid länsstyrelserna. Denna fråga kommer att anmälas av chefen för kommundepartementet i dennes anmälan till budgetpropositionen i dag (jfr prop. 1978/79:100 bil. 18).

2. Föredragandens överväganden

2.1 Inledning

Konsumentpolitiken syftar till att stödja konsumenterna och förbättra deras ställning på marknaden. Samhällets konsumentpolitiska verksamhet har successivt byggts ut under en följd av år. På regional nivå kom konsumentverksamheten igång mycket tidigt genom tillskapandet av hemkonsulentkåren. Efter att ha varit underställda olika huvudmän inlemmades hemkonsulenterna år 1970 i länsstyrelserna. F. n. finns det 39 sådana hemkonsulenttjänster i landet.

Statsmakterna har under 1970-talet fattat flera beslut som rör riktlinjer för och organisation av den konsumentpolitiska verksamheten. I olika samman-

hang har vikten av att konsumentpolitiken ges en lokal förankring framhållits, senast år 1975 då riksdagen behandlade frågan om kommunal konsumentpolitisk verksamhet (prop. 1975:40, NU 1975:26, rskr 1975:170). Arbetsuppgifterna för den kommunala konsumentverksamheten bör enligt beslutet vara bl. a. vägledning till enskilda konsumenter och allmän information, rapportering till centrala myndigheter och stöd till konsumentpolitiska aktiviteter i kommunerna. Verksamheten grundar sig på frivilliga åtaganden från kommunerna, medan staten främst genom konsumentverket på olika sätt bistår kommunerna. Några direkta statsbidrag utgår inte.

De uppgifter som enligt riksdagen skulle läggas på kommunerna var vid tidpunkten för beslutet huvuduppgifter för länsstyrelsernas hemkonsulenter. Mot den bakgrunden hade regeringen föreslagit att hemkonsulenttjänsterna skulle dras in. Riksdagen delade inte denna mening utan ansåg att det inte fanns underlag för beslut om indragning av hemkonsulenttjänsterna i en nära framtid. Samtidigt uttalade sig riksdagen för en anpassning av den regionala organisationen i takt med utvecklingen på det kommunala planet. Riksdagen fann vidare att regeringen borde följa utvecklingen lokalt och regionalt och lägga fram förslag till sådana organisatoriska förändringar som föranleddes därav.

Våren 1976 behandlades ånyo frågan om hemkonsulenterna i riksdagen. Riksdagen uttalade därvid att det fanns goda skäl för en konsumentpolitisk funktion på det regionala planet även när den kommunala verksamheten hade blivit fullt utbyggd (NU 1975/76:31, rskr 1975/76:178). Klarare riktlinjer borde enligt riksdagen skapas för en anpassning av den regionala konsumentpolitiska organisationen till den kommunala verksamhetens utbyggnad.

Med anledning av riksdagsbeslutet tillkallades en kommitté med uppgift att lämna förslag till verksamhetsinriktning och arbetsuppgifter för en framtida regional konsumentpolitisk verksamhet. Av vad jag tidigare har anfört framgår att kommitténs förslag skulle fogas in i ramen av 1975 års riksdagsbeslut om kommunal konsumentpolitisk verksamhet. Utredningen som antog namnet RKV-utredningen, har lämnat sina förslag i betänkandet (SOU 1978:16) Regional konsumentpolitisk verksamhet. Betänkandet har remissbehandlats. Vidare kan här nämnas att år 1976 tillkallades en särskild utredare med uppgift att se över organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter m. m. Utredaren har lagt fram förslag om bl. a. hemkonsulenternas organisatoriska placering inom länsstyrelserna.

Jag ämnar nu anmäla frågan om inriktningen av den regionala konsumentpolitiska verksamheten. I fråga om de förslag jag kommer att lägga fram har jag samrått med chefen för kommundepartementet.

Inriktningen av den regionala konsumentverksamheten måste ses i relation till uppgifter och resurser hos den centrala och lokala konsumentpolitiska organisationen. Uppgifterna för den centrala instansen dvs. konsumentverket formulerades senast år 1976. Till verkets huvuduppgifter hör

arbetet med problem som rör konsumenternas köp och användning av varor och tjänster. Viktigt är också arbetet med distributionsfrågor i vilket ingår utbildning i konsumentfrågor samt stöd och uppföljning av den kommunala och regionala verksamheten. Ett tredje huvudområde är verkets allmänna informationsinsatser. De nu nämnda centrala uppgifterna ger en ram för den regionala konsumentverksamheten. Vidare är takten i utbyggnaden av den kommunala verksamheten av stor betydelse för de framtida regionala arbetsuppgifterna, något som också varit utgångspunkt för de riksdagsbeslut som har fattats de senaste åren.

2.2 Utbyggnaden av den kommunala konsumentpolitiska verksamheten

Som jag redan har redovisat är det numera en kommunal angelägenhet att svara för vägledning till enskilda konsumenter, allmän information, rapportering av förhållanden av intresse till centrala myndigheter, remissyttranden och stöd till konsumentpolitiska aktiviteter i kommunerna. Riksdagen har uttalat att kommunernas medverkan i konsumentpolitiken bör komma till stånd genom frivilliga åtaganden och att statsbidrag inte bör utgå för verksamheten. Det skall således ankomma på kommunerna själva att besluta om lokala konsumentaktiviteter och att bygga upp verksamheten i den takt de själva finner lämplig.

En utgångspunkt för RKV-utredningens arbete har varit riksdagens beslut år 1975 om utbyggnaden av den kommunala konsumentverksamheten. Beslutet innebär att vägledningsfunktionen och de allmänna informationsinsatserna skall flyttas över från regional till kommunal nivå i takt med att den kommunala verksamheten byggs ut. Utredningen anser det angeläget att den kommunala verksamheten inom en femårsperiod är så utbyggd att vägledning till enskilda konsumenter samt allmänna informationsinsatser i huvudsak har kunnat föras över från regional till lokal nivå. Utredningen anser att det ännu har gått för kort tid för att frågan om obligatorisk kommunal konsumentverksamhet skall kunna övervägas. Skulle det emellertid i början av 1980-talet visa sig att utbyggnaden inte har gått i den takt som är önskvärd bör enligt en majoritet i utredningen frågan om obligatorisk kommunal konsumentverksamhet prövas av statsmakterna. Tre av utredningens ledamöter har reserverat sig mot detta ställningstagande. De menar att kommunerna bör få den tid som erfordras för att inordna konsumentaktiviteterna i övrig verksamhet. Diskussion om konsumentverksamhet i anslutning till de årliga överläggningarna mellan regeringen och kommunförbundet om den kommunala ekonomin anvisas som en väg att påskynda utbyggnaden av kommunernas konsumentverksamhet.

Praktiskt taget alla de remissinstanser som har yttrat sig om takten i utbyggnaden av den kommunala konsumentpolitiska verksamheten anser det angeläget att konsumentorgan inrättas i kommunerna så snart detta är möjligt. Omkring hälften av dessa instanser anser det dock olämpligt att

verksamheten görs obligatorisk.

Omkring en fjärdedel av de remissinstanser som har yttrat sig tar klart ställning för utredningsmajoritetens förslag att frågan om obligatorium bör prövas efter fem år om utbyggnadstakten inte har varit tillfredsställande.

För egen del vill jag inledningsvis betona vikten av att 1975 års riksdagsbeslut om kommunal och regional konsumentverksamhet fullföljs. Jag anser det angeläget att den framtida konsumentpolitiken får sin tyngd nära de enskilda hushållen. Allteftersom kommunerna bygger ut sin konsumentverksamhet frigörs resurser hos den regionala instansen som därmed kan ta sig an andra arbetsuppgifter. Riskerna för dubbelarbete och gränsdragningsproblem som kan följa med en utdragen övergång kan minskas om utbyggnaden av den lokala verksamheten går snabbt. Liksom utredningen och huvuddelen av remissinstanserna anser jag dock att det inte nu finns skäl att forcera utbyggnaden av kommunernas konsumentverksamhet genom lagstiftning på området. Jag vill i detta sammanhang påminna om att riksdagen år 1975 ifrågasatte behovet och lämpligheten av speciallagstiftning om obligatorisk kommunal konsumentverksamhet.

Jag vill också erinra om att riksdagen i beslutet år 1975 uttalade att regeringen fortlöpande skulle följa utvecklingen på det lokala planet. Om regeringen vid denna uppföljning finner utbyggnadstakten oacceptabel får erforderliga åtgärder övervägas vid den då aktuella tidpunkten. Mot den bakgrund som jag nu har angivit är jag inte heller beredd att ta ställning till om ett obligatorium bör övervägas år 1980.

2.3 Den regionala instansens arbetsuppgifter

RKV-utredningen anser att den framtida regionala konsumentverksamheten bör inriktas på att inom länsstyrelserna svara för konsumentfrågor med anknytning till konsumentverkets uppgifter. Verksamheten skall på sikt i huvudsak bestå av utredande, bevakande och kunskapsförmedlande uppgifter. Utredningen preciserar arbetsuppgifterna enligt följande.

Utredningen anser att innan den kommunala konsumentpolitiska verksamheten är fullt utbyggd måste hemkonsulenter svara för vägledning och allmän information till konsumenter som bor i kommuner som saknar sådan verksamhet. I framtiden skall dock vägledningen och den allmänna informationen enbart vara kommunala angelägenheter i enlighet med 1975 års riksdagsbeslut. Men vissa informationsuppgifter måste finnas kvar regionalt, bl. a. samordning av allmän information i länet och anpassning av informationsmaterial till förhållandena inom länet. Utredningen berör särskilt kost- och hälsouppllysning och menar att det måste ankomma på landstingskommunerna att svara för sådan information. Vidare anser utredningen att den regionala nivån främst under uppbyggnadsskedet bör stödja den kommunala verksamheten i olika avseenden.

Allt efter som kommunerna inrättar konsumentverksamhet kommer

resurser att frigöras regionalt. Utredningen föreslår att tyngdpunkten i uppgifterna i framtiden skall ligga inom områdena utredning, bevakning och rapportering, dvs. uppgifter som i dag till stor del ankommer på den centrala nivån. De regionala handläggarna bör rapportera konsumentproblem till konsumentverket och bevaka marknaden i länet från konsumentsynpunkt, delta i projektarbete som initieras av konsumentverket samt utföra olika undersökningar inom länet. Ytterligare en framtida prioriterad uppgift skall enligt utredningen vara att bistå konsumentverket i dess kontakter med regionalt verksamma utbildningsorganisationer.

Utredningen anser också att hemkonsulenternas kunskaper bättre bör tas till vara inom länsstyrelsen vid behandling av frågor med konsumentpolitisk anknytning.

En massiv remissopinion stöder utredningens förslag till arbetsuppgifter för den regionala nivån. Enigheten är således stor mellan centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner, arbetstagarorganisationer, intresseorganisationer m. fl. om att de resurser för konsumentpolitiska uppgifter som enligt riksdagsbeslut skall finnas på regional nivå skall inriktas mot bevakande, utredande och kunskapsförmedlande uppgifter.

I likhet med remissinstanserna ansluter jag mig i stort till utredningens förslag om vilka arbetsuppgifter som bör handhas av den regionala instansen och förordar att den regionala verksamheten inriktas i enlighet med detta. Uppgifterna på regional nivå kommer således att till stor del bestå av uppgifter som f. n. ankommer på konsumentverket men som är väl lämpade att utföras regionalt. På några punkter vill jag emellertid bl. a. mot bakgrund av vad remissinstanserna anför närmare kommentera utredningsförslaget.

Ett stort antal remissinstanser har synpunkter på gränsdragningen mellan statlig och kommunal verksamhet. Många framhåller att det är utomordentligt viktigt att de två nivåernas ansvarsområden klart anges och finner utredningens förslag inte helt entydiga i den delen. Man befarar att detta kan leda till kompetenskonflikter, dubbelarbete och förvirring bland konsumenterna om vart man skall vända sig i olika konsumentpolitiska frågor. Remissinstanserna medger dock att gränsdragningsproblemen till viss del har sin grund i den successiva utbyggnaden av den kommunala verksamheten, vilken ju nödvändiggör att de regionala handläggarna under uppbyggnadskedet svarar för vissa uppgifter i kommuner som saknar konsumentpolitisk verksamhet. Remissinstanserna anser sålunda att vissa oklarheter i gränsdragningen får accepteras under de närmaste åren. Flera instanser är dock allmänt oroade för att gränsdragningsproblem kommer att finnas även på sikt. Bland sådana uppgifter som man befarar inte kommer att bli klart avgränsade märks allmän information, utbildningsfrågor och rapportering av konsumentproblem till central instans. Remissinstanserna har dock inte närmare preciserat hur problemen skall undvikas.

Som jag tidigare har nämnt är inrättande av kommunal konsumentverksamhet ett frivilligt åtagande för kommunerna. Det är oundvikligt att

utbyggnadstakten kommer att variera såväl inom som mellan regioner. Vid fastställandet av uppgifter för den regionala nivån måste därför hänsyn tas till att under ytterligare en tid de regionala handläggarna till viss del måste arbeta med frågor som egentligen är kommunala uppgifter. I detta ligger givetvis en risk för gränsdragningsproblem i det kortare perspektivet. Jag vill framhålla att den regionala organisationen givetvis bara skall ge vägledning och information till konsumenter i kommuner som ännu inte har inrättat konsumentverksamhet. För övrigt är det helt naturligt att det också i framtiden kommer att finnas en rad beröringspunkter mellan lokala och regionala uppgifter. I likhet med utredningen anser jag dock att de gränsdragningsproblem, som detta förhållande kan leda till, bör lösas i samarbete mellan kommunerna och den regionala instansen. Detta samarbete får byggas upp efter förutsättningarna i varje län.

Jag vill i detta sammanhang peka på att i takt med att den regionala instansen tar sig an de nya uppgifterna är det naturligt att också överväga effekterna på den centrala organisationen.

När det gäller den inbördes prioriteringen av arbetsuppgifter har huvuddelen av remissinstanserna inga erinringar mot utredningens förslag. Några få remissinstanser, bland vilka märks länsstyrelser och intresseorganisationer, uttalar dock en viss oro för att de regionala handläggarna kommer att åläggas så många bevakningsuppgifter att information och utbildning kommer i andra hand. Dessa remissinstanser anser att de kunskapsförmedlande uppgifterna är viktiga såväl samhällsekonomiskt som privatekonomiskt och att de bör prioriteras i framtiden.

Jag delar uppfattningen att information och utbildning är viktiga medel i det konsumentpolitiska arbetet. En avvägning måste ständigt göras av ansvariga myndigheter när det gäller de åtgärder som riktas direkt mot produktion och distribution och kunskapsförmedlande insatser. Var tyngdpunkten läggs kan givetvis variera över tiden, bl. a. beroende på hur konsumentproblemen ser ut vid en viss tidpunkt. En annan omständighet av betydelse i detta sammanhang är som jag redan har framhållit att det är angeläget med så klara gränsdragningar som möjligt mellan kommunal, regional och central konsumentverksamhet. Viktiga informationsuppgifter ingår löpande i konsumentverkets arbete. Vidare är allmän information en av kommunernas huvuduppgifter inom konsumentpolitiken. Detta minskar givetvis behovet av regionala informationsinsatser. På informationssidan bör tyngdpunkten i det regionala arbetet bli exempelvis kampanjer i länet samt att anpassa material till regionala förhållanden. Utbildningsinsatserna bör inriktas på planering och samordning och inte ta formen av direkt medverkan i undervisning.

När det gäller rapportering till konsumentverket bör den självfallet begränsas till konsumentproblem som är av direkt intresse för verkets arbete.

Information i hälsofrågor har av tradition varit en uppgift för hemkonsu-

lenterna. Liksom utredningen och de remissinstanser som har yttrat sig i frågan anser jag att dessa uppgifter primärt hör hemma hos landstingskommunerna.

2.4 Organisation och resurser

Jag har tidigare behandlat relationerna mellan central och regional konsumentpolitisk verksamhet. Den statliga konsumentverksamheten bör liksom hitills regionalt ankomma på länsstyrelserna. Detta har varit en av utgångspunkterna för RKV-utredningen. Hemkonsulenterna är f. n. inordnade i länsstyrelsernas planeringsavdelningar. RKV-utredningen har inte funnit skäl att frångå denna inplacering. Även jag anser att denna placering av de regionala handläggarna är lämplig.

Chefen för kommundepartementet kommer som jag tidigare har redovisat att i dag anmäla vissa organisationsförändringar med anledning av förslag från OPAL. Jag har i samråd med chefen för kommundepartementet funnit att det inte nu finns skäl att ändra placeringen inom planeringsavdelningen av den personal som arbetar med konsumentfrågor.

Jag kommer här att koncentrera mig i huvudsak på frågor som rör styrning av den regionala verksamheten och konsumentfrågornas plats i länsstyrelsernas arbete.

RKV-utredningen har föreslagit att det uttryckligen skall anges i länsstyrelseinstruktionen att det åligger länsstyrelserna att särskilt ta befattning med konsumentpolitiska frågor. Jag anser det riktigt att också länsstyrelsernas uppgifter på konsumentområdet klart anges i länsstyrelseinstruktionen bl. a. därför att RKV-utredningens förslag innebär att konsumentfrågorna inom länsstyrelserna betonas. Det ankommer på regeringen att besluta i denna fråga.

En särskild fråga i detta sammanhang är den regionala konsumentpolitiska instansens knytning till konsumentverket och verkets möjligheter att ta initiativ till regional verksamhet.

RKV-utredningen anser att de uppgifter som kommittén har föreslagit för den regionala instansen innebär en närmare anknytning till konsumentverket än den som f. n. gäller. Konsumentverket har sedan år 1975 utfärdat anvisningar för hemkonsulenternas verksamhet. Utredningen föreslår att sådana anvisningar också i framtiden skall vara medel för inriktning och styrning av verksamheten regionalt. Remissinstanserna stödjer detta men påtalar vikten av att olika förhållanden i länen beaktas.

För egen del vill jag erinra om att konsumentverket är central förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor och enligt sin instruktion svarar för den regionala verksamheten. Mot den bakgrunden finner jag det naturligt att verket även i fortsättningen utfärdar anvisningar som skall tjäna till ledning för den regionala verksamheten. En fördel med anvisningarna är också att gränsdragningsproblemen till viss del torde kunna minskas genom att fasta

rutiner för bl. a. rapportering till central instans läggs fast. Det bör också noteras att anvisningarna är ett flexibelt instrument som ger möjligheter till förändrad inriktning av verksamheten regionalt i takt med ändrade konsumentpolitiska prioriteringar. Jag vill i sammanhanget betona att den regionala personalen självfallet bör medverka när anvisningarna utarbetas. Det ankommer på regeringen att besluta i de nu berörda frågorna.

RKV-utredningen har bedömt att den regionala konsumentverksamheten på kort sikt kan bedrivas tillfredsställande med oförändrade resurser men att en viss förstärkning är önskvärd i det längre perspektivet. Bland remissinstanserna har främst länsstyrelsen ställt sig bakom en förstärkning medan de som företräder kommunernas intressen till viss del varit tveksamma till om den regionala nivån över huvud taget bör tillföras ytterligare resurser. Jag delar bedömningen att arbetsuppgifter och resurser balanserar varandra på kort sikt.

3. Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

godkänna de riktlinjer för den regionala konsumentpolitiska verksamheten som jag har förordat.

4. Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom propositionen föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

Sammanfattning av RKV-utredningens betänkande (SOU 1978:16)

Regional konsumentpolitisk verksamhet

Bakgrund

Konsumentpolitisk verksamhet i offentlig regi bedrivs i dag lokalt, regionalt och centralt.

Den *lokala* verksamheten bygger på frivilliga åtaganden av landets kommuner. Vid årsskiftet 1977/78 fanns någon form av kommunal konsumentpolitisk verksamhet i drygt 160 kommuner. I 62 kommuner leds verksamheten av en konsumentnämnd. I andra kommuner är verksamheten knuten till kommunstyrelsen, sociala centralnämnden, informationsnämnden eller annan nämnd. I 29 kommuner finns för det löpande arbetet en eller flera heltidsanställda konsumentsekreterare. I övriga kommuner utom Stockholms kommun fullgörs konsumentsekreterarens arbete av deltidsanställda tjänstemän – ofta med även andra arbetsuppgifter än konsumentfrågor. I Stockholm motsvaras konsumentsekreterarna av de kommunalt anställda hemkonsulenterna (ett 30-tal).

Den *regionala* organisationen på konsumentområdet utgörs av hemkonsulenterna, som är knutna till länsstyrelsernas planeringsavdelningar. Vid utgången av år 1977 fanns 39 hemkonsulenter vid landets länsstyrelser. Tio län har en hemkonsulent, tretton län har två och ett län (Västerbottens) tre hemkonsulenter.

På *central* nivå har konsumentverket ett övergripande ansvar för konsumentfrågorna. Konsumentverket svarar enligt sin instruktion för den regionala konsumentverksamheten och för kontakter med företrädare för kommunal och annan lokal konsumentverksamhet. Verket utfärdar härvid anvisningar för inriktning och planering av den regionala verksamheten. Hemkonsulenterna biträder konsumentverket i bl. a. utredningsarbete och utbildningsfrågor. Konsumentverket svarar för fortbildningen av konsumentsekreterare och hemkonsulenter.

I maj 1974 tillsattes en arbetsgrupp inom handelsdepartementet med uppdrag att utarbeta förslag i fråga om kommunernas medverkan i konsumentpolitiken. Arbetsgruppen förordade i sitt betänkande Kommunal konsumentpolitisk verksamhet – innehåll och organisation (stencil H 1974:1) att kommunernas medverkan i konsumentpolitiken skulle byggas ut väsentligt samt att hemkonsulenttjänsterna vid länsstyrelserna skulle dras in. I proposition 1975:40 anslöt sig regeringen till arbetsgruppens förslag.

Även riksdagen fann utbyggnaden av den konsumentpolitiska verksam-

heten inom kommunerna angelägen. Riksdagen ansåg emellertid att en regional konsumentverksamhet behövdes och att hemkonsulenttjänsterna därför inte borde dras in. Riksdagen framhöll att den regionala organisationen borde anpassas till en utbyggd kommunal verksamhet.

I samband med behandlingen av ett antal riksdagsmotioner våren 1976 uttalade riksdagen att det fanns goda skäl för en konsumentpolitisk verksamhet på regional nivå även när verksamheten på den kommunala nivån hade blivit fullt utbyggd. Riksdagen ansåg att frågan om inriktningen av och resurserna för en sådan regional verksamhet borde utredas så att klarare riktlinjer skapades för en anpassning av den regionala konsumentpolitiska organisationen till den kommunala verksamhetens utbyggnad. Uppdraget borde anförtros en kommitté med parlamentariskt inslag.

Det är detta uppdrag som utredningen angående regional konsumentpolitisk verksamhet (RKV-utredningen) – enligt direktiv av regeringen i september 1976 – nu fullgjort.

Utredningens arbete har i enlighet med statsmakternas intentioner avsett inriktningen av och resurserna för en framtida regional konsumentpolitisk verksamhet. Två viktiga förutsättningar i utredningens direktiv har varit att 1975 års riksdagsbeslut om kommunal konsumentpolitisk verksamhet skall beaktas och att den regionala verksamheten för framtiden bör ges en renodlat konsumentpolitisk inriktning.

Utredningen har bl. a. genom en enkät till hemkonsulenterna kartlagt deras verksamhet. En enkät beträffande kommunal konsumentverksamhet har tillställts ett stort antal kommuner. Ett tiotal länsstyrelser har för utredningen redovisat i vilken omfattning hemkonsulenterna för närvarande tas i anspråk för länsstyrelsernas verksamhet. Enkäterna har givit nämnda instanser tillfälle att framföra synpunkter på en framtida konsumentpolitisk verksamhet på regional nivå.

Olika myndigheters och organisationers syn på inriktningen av en framtida regional konsumentverksamhet har inhämtats genom hearings. Utredningen har tagit del av konsumentverkets sammanställningar och material angående central, regional och kommunal konsumentverksamhet.

Utredningens överväganden och förslag

Utredningen anser det angeläget att den kommunala konsumentverksamheten inom en 5-årsperiod är så utbyggd att vägledning till enskilda konsumenter samt allmänna informationsinsatser i huvudsak då har kunnat föras över från regional till lokal nivå. Skulle emellertid i början av 1980-talet detta inte visa sig vara fallet bör enligt en majoritet i utredningen frågan om obligatorisk kommunal konsumentverksamhet bli föremål för statsmakternas prövning.

Enligt statsmakternas ställningstagande 1975 skall en huvuduppgift för den kommunala konsumentverksamheten vara rådgivning till konsumenter

i enskilda fall. Verksamheten bör dessutom omfatta bl. a. allmän konsumentinformation och rapportering av konsumentproblem till centrala organ på konsumentområdet.

Nu angivna uppgifter för den kommunala verksamheten har emellertid hittills dominerat också många hemkonsulenters arbete regionalt.

Starka praktiska skäl talar enligt utredningens mening för att tyngdpunkten i rådgivningen till enskilda konsumenter förläggas till kommunerna. Även den allmänna informationen till konsumenter bör i första hand förläggas till kommunal nivå. Utredningen anser därför att hemkonsulenternas nuvarande arbete med rådgivning till enskilda konsumenter och allmän konsumentinformation bör föras över från regional till kommunal nivå. Ett sådant överförande ligger väl i linje med riksdagens ställningstaganden beträffande den kommunala verksamheten. Att helt föra över dessa uppgifter till kommunerna låter sig dock inte göras förrän den kommunala verksamheten blivit fullt utbyggd. Under mellantiden måste man räkna med att hemkonsulenterna får tas i anspråk för enskild rådgivning och för allmän konsumentinformation i de delar av länet som saknar kommunal konsumentverksamhet. Vad gäller allmän information anser utredningen lämpligt att vissa samordnande uppgifter i fråga om konsumentinformationen inom länet även på längre sikt förläggas till den regionala nivån. Utredningen utgår därvid från att den regionala och den kommunala konsumentverksamheten skall samverka på frivillig bas.

Bland hemkonsulenternas nuvarande arbetsuppgifter ingår också att stödja den kommunala verksamheten, t. ex. vid uppläggningsarbetet. Utredningen finner att denna uppgift bör ligga kvar på den regionala nivån under uppbyggnaden av den kommunala verksamheten.

Med utredningens förslag att rådgivningen till enskilda konsumenter och allmäninformationen i huvudsak skall föras över till den kommunala nivån skapas utrymme för annat arbete regionalt. Enligt utredningens mening bör den kapacitet som frigörs utnyttjas bl. a. för bevakning och utredning av konsumentfrågor på länsnivå.

Konsumentverket har under senare tid fått flera nya och omfattande arbetsuppgifter. De avser bl. a. produktsäkerhet och produktutformning, informationsplikt i reklam och konsumentkrediter. I arbetet på dessa områden behövs medverkan av befattningshavare på olika håll i landet. Det kan gälla att rapportera problem till konsumentverket eller att delta i projekt i verket – t. ex. arbete med riktlinjer för företagens produktutformning eller marknadsföring – eller att kontrollera att sådana riktlinjer efterlevs. På konsumentkreditområdet har statsmakterna nyligen (se prop. 1976/77:123) framhållit att hemkonsulenterna bör kunna medverka i arbetet med att kontrollera att konsumentverkets riktlinjer för kreditköp följs av företagen.

Det kunde invändas att också den kommunala konsumentverksamheten bör rapportera konsumentproblem till konsumentverket och att rapportering både lokalt och regionalt kan leda till dubbelarbete. Utredningen kan

emellertid inte finna annat än att både den kommunala och den regionala rapporteringen behövs för att arbetet skall bli så effektivt som möjligt.

Uppgifter som avser kontroll av efterlevnaden av verkets riktlinjer och motsvarande skall enligt utredningens mening utföras på regional nivå.

Ett sedan länge använt medel i konsumentpolitiken är utbildning. Flertalet hemkonsulenter har lång och gedigen erfarenhet av undervisning i konsumentfrågor. Utredningen finner det naturligt att hemkonsulenterna – eller deras motsvarighet i framtiden – också i fortsättningen verksamt bidrar till bättre kunskaper på konsumentområdet. Konsumentverket har ett omfattande ansvar för utbildningen i konsumentfrågor. I detta arbete bör den regionala verksamheten utgöra en naturlig länk. Man kan regionalt bistå konsumentverket i dess kontakter med utbildningsorgan, t. ex. när det gäller uppläggning och genomförande av lärares studiedagar eller av studieprogram inom folkbildningsarbetet.

Hemkonsulenterna medverkar i dag i viss utsträckning i arbetet på länsstyrelserna. På sina håll är dock denna medverkan mycket blygsam. Enligt utredningens mening bör hemkonsulenternas sakkunskap bättre tas till vara inom länsstyrelserna vid behandling av frågor med konsumentpolitisk anknytning. Som exempel kan nämnas bistånd vid prövning av ärenden angående stöd till kommersiell service i glesbygd eller angående tillfällig handel samt vid remissbehandling av frågor inom det konsumentpolitiska området.

Utredningens förslag vad gäller arbetsuppgifterna på regional nivå kan sammanfattas så att verksamheten i framtiden bör omfatta bevakande, utredande och kunskapsförmedlande uppgifter.

Utredningen understryker i olika sammanhang att det är viktigt att de statliga och kommunala resurserna på konsumentområdet utnyttjas rationellt. Detta kräver fortlöpande samverkan mellan konsumentverket samt de regionala och kommunala konsumentorganen. Bl. a. är det angeläget att de håller varandra underrättade om insatser av betydelse för respektive verksamheter. Utredningen anser att fasta rutiner för sådant informationsutbyte bör utvecklas.

Det bör ankomma på konsumentverket att från nu angivna utgångspunkter utarbeta närmare anvisningar för den regionala verksamheten.

Med det arbetsområde som utredningen föreslår för de regionala handläggarna på konsumentområdet är det tveksamt om beteckningen "hemkonsulent" bör användas i fortsättningen. Befattningen synes kunna ges samma beteckning som övriga tjänstemän med motsvarande handläggande uppgifter på länsstyrelserna, med tillägget "handläggare av konsumentfrågor" som en arbetsbeskrivning.

Bland de kvalifikationer som utredningen bedömer önskvärda för att de regionala handläggarna skall kunna genomföra de föreslagna arbetsuppgifterna märks kunskaper i konsumentekonomi och konsumenträtt samt pedagogisk erfarenhet. Utredningen förutsätter att konsumentverket även i

framtiden svarar för vidareutbildningen av de regionala handläggarna.

Utredningen har inte funnit anledning att organisatoriskt placera de regionala handläggarna på annat sätt än för närvarande, dvs. vid planeringsavdelningarna inom länsstyrelserna. Vissa ändringar föreslås i länsstyrelseinstruktionen i syfte att betona konsumentfrågornas vikt inom länsstyrelsearbetet.

Utredningen förordar att i de län där två hemkonsulenter är placerade på olika orter inom länet eller där hemkonsulent finns på annan ort än länsstyrelsen tjänsterna förs över till länsstyrelseorten. Härigenom kan ett bättre samarbete etableras både mellan de regionala handläggarna inbördes och mellan dessa handläggare och länsstyrelsen.

Utredningen anser att genomförandet av de framtida arbetsuppgifterna kommer att ställa krav på ökade resurser regionalt och förordar att personalen förstärks efter hand. Behovet av större resurser kommer att bli särskilt märkbart i län med en tjänst och ett stort antal kommuner och invånare. Utredningen finner önskvärt att det på sikt finns åtminstone två handläggare på alla länsstyrelser med undantag av de minsta. Personalbehovet i framtiden bör enligt utredningen bedömas av konsumentverket i samverkan med länsstyrelserna.

Den nuvarande kapaciteten på regional nivå skulle kunna ökas väsentligt genom förstärkningar av biträdespersonalen. Hemkonsulenternas möjligheter att anlita sådan personal är för närvarande mycket begränsade på många länsstyrelser. Utredningen anser angeläget att det finns minst en heltidstjänst som biträde åt hemkonsulenterna vid varje länsstyrelse.

Utredningen föreslår att länsstyrelserna i fortsättningen direkt tilldelas vissa medel för regionala utbildnings- och informationsinsatser på det konsumentpolitiska området. Storleken av dessa medel bör prövas i anslutning till länsstyrelsernas anslagsframställningar.

Sammanfattning av remissyttrandena

1. Utbyggnaden av den kommunala konsumentpolitiska verksamheten

En övervägande majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig om taktiken i utbyggnaden av den kommunala konsumentpolitiska verksamheten är ense om att det är angeläget att konsumentorgan inrättas i kommunerna så snart detta är möjligt. Omkring hälften av dessa remissinstanser anser det dock olämpligt att den kommunala konsumentverksamheten görs obligatorisk nämligen *länsstyrelserna i Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län, Svenska kommunförbundet, Botkyrka, Uppsala, Helsingborgs, Kungsbacka, Göteborgs, Uddevalla, Borås, Hallstahammars, Västerås, Gävle, Härnösands, Ömsköldsviks och Umeå kommuner, Sveriges grossistförbund, Husmodersförbundet hem och samhälle, Sveriges industriförbund samt Centerns kvinnoförbund*. Man menar att kommunerna själva måste prioritera sin verksamhet och avgöra om nya aktiviteter som kommunal konsumentpolitisk verksamhet kan byggas upp inom de snäva ekonomiska ramar som gäller. Diskussioner om konsumentverksamhet i anslutning till de årliga överläggningarna om den kommunala ekonomin som förs mellan regeringen och Kommunförbundet bedöms kunna påverka utbyggnaden gynnsamt. Några remissinstanser pekar på att utbyggnaden kan påskyndas om statliga medel skjuts till.

Konsumentverket, länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings och Kristianstads län, Flens, Örebro, Sandvikens, Östersunds och Luleå kommuner, Kooperativa förbundet (KF), Konsumentvägledarnas förening, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) samt centralorganisationen SACO/SR tillstyrker utredningens förslag att frågan om obligatorisk konsumentpolitisk verksamhet bör prövas av statsmakterna om fem år om verksamheten då inte har blivit fullt utbyggd. *Sveriges hemkonsulenter förening* anser att prövningen bör ske redan efter tre år. *Folkpartiets kvinnoförbund* uttalar att en tillfredsställande konsumentvägledning skall ha etablerats i varje kommun om fem år. *Arbetarnas bildningsförbund (ABF)* menar att lämpliga åtgärder måste vidtas så att en fullständig utbyggnad kommer till stånd senast år 1980. Huvudargumentet för prövning av ett obligatorium är enligt flertalet av dessa instanser att en ändamålsenlig arbetsfördelning och samverkan mellan olika nivåer kan åstadkommas först då kommunerna har övertagit direktrådgivningen och huvuddelen av informationsuppgifterna.

Länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands och Göteborgs och Bohus län samt Vilhelmina kommun anser att man nu inte kan ta ställning till om ett obligatorium bör övervägas om fem år utan menar att utvecklingen måste avvaktas.

2 Arbetsuppgifter för den regionala instansen

2.1 Allmänt

En massiv remissopinion stöder utredningens förslag till arbetsuppgifter för den regionala nivån. Enigheten är sålunda stor mellan centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner, arbetstagarorganisationer, intresseorganisationer m. fl. om att de resurser för konsumentpolitiska uppgifter som enligt riksdagsbeslut skall finnas vid länsstyrelserna skall inriktas mot bevakande, utredande och kunskapsförmedlande uppgifter.

ABF redovisar dock tveksamhet till behovet av en framtida regional förankring av de konsumentpolitiska uppgifterna men kan med den ram statsmakterna fastställt acceptera den huvudsakliga inriktningen av verksamheten.

Några remissinstanser har synpunkter på prioriteringen av de föreslagna uppgifterna. *Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands* samt *Kopparbergs län* framhåller utbildningen som en väsentlig regional uppgift. *KF* menar att hemkonsulenternas arbete med utbildning och allmän konsumentinformation, särskilt i form av initiering, samordning och medverkan vid arrangemang ordnade av institutioner, skolor och folkrörelseorganisationer måste ges hög prioritet. *Husmodersförbundet Hem och samhälle* påpekar att de regionala handläggarna inte får åläggas så många bevakningsuppgifter att det blir till men för de nödvändiga och allt mer viktiga informations-, utbildnings- och planeringsuppgifterna. *Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund* anser att de samlade statliga och kommunala resurserna på konsumentområdet utnyttjas bäst, om man sätter de kunskapsförmedlande insatserna främst på den regionala nivån. *Länsstyrelserna i Gävleborgs och Norrbottens län* anser att möjligheterna till regional anpassning av verksamheten måste sättas i centrum.

Länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Blekinge, Malmöhus, Västmanlands, Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Uppsala, Kalmar, Ängelholms, Helsingborgs, Göteborgs, Hallstahammars, Västerås, Örnsköldsviks, Östersunds och Umeå kommuner, Hemkonsulenternas förening, Konsumentvägledarnas förening, Husmodersförbundet Hem och samhälle och *SACO/SR* betonar vikten av en klar arbetsfördelning mellan statlig och kommunal verksamhet. Flertalet av dessa menar att gränserna mellan olika arbetsområden kommunalt och regionalt inte är helt entydiga i utredningens förslag och befarar därför att detta kan leda till överlappningar och dubbelarbete. Klara ansvarsgränser anses vara en förutsättning för att de resurser samhället satsar på konsumentpolitik skall kunna utnyttjas rationellt och för att konsumenterna skall veta vilken instans de skall vända sig till. Som exempel på områden som inte anses klart avgränsade nämns utbildning och information. Huvuddelen av remissinstanserna som är kritiska mot föreslagen ansvarsfördelning redovisar inte närmare hur gränsdragningsproblemen bör lösas. Följande

synpunkter anför. *Kommunförbundet* anser att problemet kan lösas genom att myndighetsutövning och därmed sammanhängande verksamhet åläggs den statliga regionala sektorn medan rådgivnings- och informationsverksamheten bör ligga på den kommunala. *Konsumentväglédarnas förening* anser att oklarheterna i relationerna mellan den regionala och kommunala nivån är en konsekvens av alltför snäva utredningsdirektiv. Föreningen anser det därför angeläget att en översyn görs av den samlade konsumentpolitiska verksamheten inom en snar framtid. Föreningen anser vidare att en överflyttning av samtliga informations- och utbildningsinsatser till kommunerna ger en klarare ansvarsfördelning. *LO* avvisar utredningens förslag angående de regionala handläggarnas uppgifter inom områdena bevakning, rapportering och utredning med hänvisning till riskerna för dubbelarbete. *Konsumentverket* framhåller att om de regionala arbetsuppgifterna koncentreras till färre områden och samtidigt fördjupas inom dessa kommer en klarare arbetsfördelning mellan central, regional och kommunal nivå att skapas.

Risken för oklara ansvarsgränser lyfter enligt flera remissinstanser fram kravet på ett utvecklat samarbete och samordning mellan berörda myndigheter på central, regional och lokal nivå. Detta betonas av bl. a. *länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Skaraborgs, Värmlands och Västmanlands län, Uppsala, Östersunds och Umeå kommuner, SACO/SR, Centerns kvinnoförbund samt Hemkonsulenternas förening*. En samordning mellan konsumentorgan på olika nivåer anses ge förutsättningar för ett effektivt resursutnyttjande och ett mera likartat och jämnare serviceutbud till de enskilda konsumenterna.

Konsumentverket menar att den regionala konsumentverksamheten måste få betydande samordningsuppgifter i anslutning till verkets samarbete med kommunerna. En viss del av den statliga konsumentverksamhetens service till och kontakter med kommunerna bör således kunna överföras till regional nivå.

En aspekt på det nämnda samarbetet är det regionala organets stöd och service åt den kommunala verksamheten. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anför att stödet till kommunerna i konsumentpolitiska frågor under senare år varit en angelägen uppgift men att ett bestående samarbete bör komma till stånd även sedan verksamheten har blivit fullt utbyggd. Denna uppfattning delas av bl. a. *länsstyrelserna i Malmöhus, Skaraborgs, Kopparbergs och Västernorrlands län, Örebro, Arvika, Gävle, Sandvikens, Östersunds, Umeå och Luleå kommuner, Hemkonsulenternas förening, ABF och Hushållningssällskapens förbund*. Uppgifterna kan avse planläggning av kampanjer, anpassning av material till regionala förhållanden etc.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län pekar på att utredningen ej behandlar en decentralisering av arbetsuppgifter från konsumentverket. Länsstyrelsen anser att decentraliseringsutredningen borde, utreda om inte uppgifter med fördel skulle kunna flyttas från central till regional nivå i syfte att förstärka problemuppfångningen från lokal nivå och stärka konsumentverkets möjlig-

heter till problemorienterade insatser. Enligt länsstyrelsens mening är det angeläget att den regionala konsumentverksamheten i större utsträckning än för närvarande ges möjligheter att arbeta med samordningsuppgifter i anslutning till konsumentverkets samarbete med kommunerna.

Kommunförbundet å sin sida anser att kommunerna i det längre perspektivet genom samverkan själva skall kunna samordna gemensamma aktiviteter i en region. Så länge konsumentverksamheten inte är fullt utbyggd bör dock den regionala statliga nivån svara för samordningen av allmänna informationsinsatser i länet.

Länsstyrelsen i Värmlands län anser liksom utredningen att en viktig uppgift för den regionala instansen bör vara att samordna kontakterna med massmedia och spridning av information i övrigt. Samordningsuppgifter i anslutning till information och upplysning nämns också av *Gävle kommun* och *Hemkonsulenternas förening*. Också *Umeå kommun* finner det naturligt att, som utredningen föreslår hemkonsulenterna och de kommunala konsumentvägledarna i fortsättningen skall samarbeta när det gäller information och rådgivning. Hemkonsulenternas uppgift bör då vara samordnande på regional nivå samt stödjande och rådgivande till de enskilda kommunerna.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser att samordning angående bevakning, rapportering och utredning bör handhas regionalt. Även *KF* anser att de föreslagna bevaknings- och utredningsuppgifterna bör utföras i nära samverkan med den kommunala verksamheten, vars närhet till konsumenterna, lokala marknader och organisationer, torde göra den väl ägnad för sådana uppgifter.

Hushållningssällskapens förbund framhåller önskvärdheten av att det etableras ett aktivt samarbete mellan samhällets konsumentpolitiska organ, främst på den regionala och kommunala nivån, och hushållningssällskapens hemkonsulenter (hushållskonsulenter) och hushållsnämnder. I hushållningssällskapen finns samlad erfarenhet, kunnighet och administrativa resurser, när det gäller landsbygdens speciella problem och förhållanden. Samarbetet är enligt förbundet synnerligen angeläget med hänsyn till att de befattningshavare som har uppgiften som "konsumentsekreterare" eller motsvarande i kommunerna i många fall saknar praktisk erfarenhet från dessa verksamhetsfält.

Flertalet av de remissinstanser som yttrat sig om samarbetet anser det viktigt att det sker på frivillig basis och att samtliga berörda parter kan ta initiativ till samverkan samt att samarbetet utvecklas efter de speciella förutsättningar som råder i varje län.

Utredningen har föreslagit att konsumentverket skall utfärda anvisningar för den regionala instansen. De remissinstanser som yttrat sig i denna del stödjer utredningens förslag. Bl. a. *länsstyrelserna i Kalmar, Malmöhus* samt *Göteborgs och Bohus län, Kalmar kommun* och *Folkpartiets kvinnoförbund* anser att anvisningarna torde få stor betydelse för samordningen mellan olika

nivaer. *Östersunds kommun* anser att det klart måste framgå av anvisningarna hur samordningsfrågor och informationsutbyte skall regleras mellan olika nivåer. I remissvaren markeras dock att anvisningarna måste utarbetas i nära samarbete med den regionala personalen så att bl. a. länsspecifika förhållanden kan beaktas. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* menar att den huvudriktning som de konsumentpolitiska uppgifterna regionalt kommer att få förutsätter en ingående samverkan där länsstyrelsernas roll som regionalt sektorsorgan för konsumentverket blir betydligt mer uttalad än tidigare. Länsstyrelsen anser det därför mycket angeläget att verksamheten läggs upp i samråd mellan konsumentverket och länsstyrelserna. Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Blekinge, Värmlands, Örebro, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län*, *Hemkonsulenternas förening* och *SACO/SR*. *Husmodersförbundet Hem och samhälle* ifrågasätter om inte samtliga berörda ämbetsverk bör medverka vid utarbetandet av anvisningarna och om dessa inte bör fastställas av kommundepartementet.

Länsstyrelsen i Västerbottens län betonar att de centrala verkens funktion endast är rådgivande i förhållande till länsstyrelsen. Länsstyrelsen biträder därför inte utredningens förslag, att den regionala konsumentpolitiska verksamheten skall ledas av konsumentverket.

2.2 Bevakning, rapportering och utredning

Som tidigare har redovisats ställer sig en stor majoritet av remissinstanserna positiva till att bevakning, rapportering och utredning blir viktiga framtida uppgifter för den regionala konsumentpolitiska instansen. Sålunda har *konsumentverket*, *SÖ*, *SLV*, *statens pris- och kartellnämnd (SPK)*, *samtliga länsstyrelser*, *OPAL*, *Kommunförbundet*, *landstingsförbundet*, *samtliga kommuner bland remissinstanserna*, *KF*, *Hemkonsulenternas förening*, *Konsumentvägledarnas förening*, *Husmodersförbundet Hem och samhälle*, *Studieförbundet vuxenskolan*, *NBV*, *Hushållningssällskapens förbund*, *TCO*, *SACO/SR*, *Centerns kvinnoförbund* och *Folkpartiets kvinnoförbund* inga erinringar mot förslaget till arbetsuppgifter.

LO har ställt sig tveksam till förslaget med hänvisning till de gränsdragningsproblem som kan uppstå. *Socialdemokratiska kvinnoförbundet* ställer sig inte avvisande till denna typ av uppgifter regionalt men menar att utbildningsverksamheten måste prioriteras. *ABF* anser att bevakning och rapportering samt utredningar är exempel på arbetsuppgifter som är tänkbara frivilliga samarbetsuppgifter mellan konsumentverket och kommunerna i länet. Möjligen kan här den regionala verksamheten fylla en samordningsfunktion.

En fråga som särskilt har nämnts av vissa remissinstanser är den regionala organisationens arbete i anslutning till konsumentverkets riktlinjer. Flertalet som yttrar sig anser det rimligt att de regionala handläggarna biträder

konsumentverket. Bl. a. *länsstyrelsen i Västerbottens län* ifrågasätter dock om inte denna uppgift helt bör ligga på konsumentverket. Vidare om inte rapportering av konsumentproblem till centrala myndigheter i första hand bör ligga på det kommunala organet. *Härnösands kommun* menar att bevakning av att konsumentverkets riktlinjer efterlevs måste smidigare kunna genomföras av den kommunala verksamheten.

2.3 Utbildning

Remissinstanserna anser i likhet med utredningen att utbildningsfrågorna är viktiga uppgifter regionalt. *Konsumentverket* framhåller behovet av intensifierade utbildningsinsatser. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* framhåller att ett sedan länge använt medel i konsumentpolitiken är utbildning. *Konsumentverket* har ansvar för utbildning i konsumentfrågor. *Länsstyrelsen* anser att utbildning kommer att få en ökad betydelse i den fortsatta konsumentpolitiska verksamheten och att det är väsentligt för konsumentverket att ha en regional bas för spridning av information. Utbildningsinsatserna skall enligt *länsstyrelsen* i första hand riktas till vidareförmedlare men även till föreningar och organisationer på regional nivå. Också *länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Väster-norrlands, Västerbottens och Norrbottens län, Uppsala, Östersunds och Umeå kommuner, Hemkonsulenternas förening* samt *SACO/SR* anför liknande synpunkter.

Hemkonsulenternas förening framhåller att den regionala verksamheten bör utgöra en effektiv länk mellan konsumentverket och regionalt verkamma organ exempelvis länskolnämnder, studieförbund, folkhögskolor och högskolor. Inom den regionala verksamheten kan därmed i samarbete med konsumentverket eller självständigt anordnas längre eller kortare kurser för lärare och vidareförmedlare. Föreningen menar vidare att det bör vara väsentligt för konsumentverket och andra centrala verk att det finns en regional bas för spridning av information i olika konsumentfrågor. Det är också angeläget att sprida kännedom om det informationsmaterial och om de läromedel som dessa verk producerar. Utbildningsinsatserna bör också enligt hemkonsulentföreningen kunna omfatta specialistmedverkan i konsumentekonomiska frågor.

Konsumentutbildning och fortbildning av lärare samt landstingens utbildningsverksamhet omkring kost-, närings- och hälsouppllysning är enligt *ABF* exempel på utbildningsbehov där hemkonsulenternas kunskaper på området kan tillvaratas.

Socialdemokratiska kvinnoförbundet anser att hemkonsulenterna bör kunna medverka i upplysningskampanjer, studieverksamhet, lokala utställningar och vid fortbildning för lärare, vara resurspersoner även för de lokala konsumentsekreterarna och olika organisationer. De bör alltså jobba mer indirekt än de tidigare gjort. Hemkonsulenternas sakkunskap bör också enligt

förbundet tas tillvara av konsumentverket när man gör kunskapsförmedlande material som syftar till lokal aktivitet och debatt.

Skolöverstyrelsen (SÖ) anser att när handläggarna av den regionala konsumentpolitiska verksamheten får sina uppgifter fastlagda är det angeläget att det ges tillräckligt utrymme för uppgifterna inom utbildningsområdet. Såväl skolans som vuxenutbildningens behandling av konsumentfrågor måste intensifieras i takt med att konsumenternas situation på dagens varumarknad blir alltmer komplicerad. En angelägen uppgift för de regionala handläggarna blir därvid enligt SÖ att sammanställa och sprida information till lärare, handledare inom studieförbund, organisationer och föreningar m. fl. om sin verksamhet och den medverkan de kan lämna i olika utbildningssammanhang. SÖ framhåller att de flesta lärare för närvarande saknar konsumentkunskap i sin grundutbildning. För att de skall kunna behandla konsumentfrågor i sin undervisning på ett sakligt och ändamålsenligt sätt krävs dels lämpliga hjälpmedel, dels fortbildning. Hemkonsulenterna har hittills utgjort en viktig resurs i denna verksamhet, dels som kontakt mellan det centrala organet konsumentverket och de regionalt verksamma utbildningsorganen, t. ex. länskolnämnder, folkhögskolor och studieförbund, dels genom direkt medverkan i studiedagar för lärare och vid utbildning av vidareinformatörer i studieförbunden.

NBV anser att hemkonsulenternas erfarenhet också i framtiden bör tas till vara vid uppläggnings av vissa av organisationernas utbildningsaktiviteter. För studieförbunden och deras medlemsorganisationer bör det enligt NBV vara möjligt att också i fortsättningen utnyttja hemkonsulenter vid undervisning på kurser. Det kan till exempel gälla utbildning av handledare för studiecirklar inom konsumentområdet. Hittills har hemkonsulenterna också undantagsvis medverkat som fackmän vid enskilda studiecirklar. Som sådana fackmän torde de kommunala konsumentvägledarna i fortsättningen böra få utnyttjas, men hemkonsulenterna bör enligt NBV inte vara förhindrade att i mån av tid medverka i studiecirklar.

Hemkonsulenterna bör enligt *Folkpartiets kvinnoförbund* ha ansvar för kontakterna med utbildningsorganen på länsnivå, såsom länskolnämnd, folkhögskolor och studieförbund. Kvinnoförbundet vill speciellt trycka på samarbetet med länskolnämnderna, som har ansvar för lärarnas fortbildning. På det viset skulle man få garantier för att den allt mer livsnödvändiga konsumentinformationen når morgondagens konsumenter – skolbarnen. Också studieförbunden har enligt kvinnoförbundet en viktig funktion i sammanhanget, då deras studieform innebär en uppsökande verksamhet, som är så viktig i det här sammanhanget.

Husmodersförbundet Hem och samhälle anser det viktigt att utbildningen i konsumentfrågor förbättras inom skolans alla stadier, varför förbundet understryker att hemkonsulenterna, som är vana pedagoger och informatörer, handhar planering och genomförande av studiedagar för lärarna och vid utbildning av studieförbunds och organisationers vidareinformatörer.

Förbundet anser det rationellt att fortbildningen av lärare i konsumentfrågor bedrivs på regionalt plan.

Till skillnad från utredningen föreslår konsumentvägledarnas förening en överflyttning av alla utbildnings- och informationsinsatser till den lokala verksamheten. Ansvarsfördelningen blir därmed klarare. Om information till skolklasser skall ske lokalt bör övrig kontakt med skola och lärare ske med den lokala verksamheten.

Kommunförbundet ifrågasätter om det inte är en skolväsendets uppgift att se till så att konsumentfrågor kommer in i undervisningen på olika stadier och att lärar- och ämneskonsulentresurser anskaffas.

Uppsala kommun anser att det bör stå den som anordnar utbildningen fritt att kontakta regional eller kommunal organisation.

Härnösands kommun pekar på att den utbildning i konsumentpolitiska frågor för lärare som i dag handhas av länskolnämnderna, i många fall har anordnats av konsumentverket direkt och anser att det är önskvärt att så sker i fortsättningen också. Utbildning av de kommunala vägledarna bör även i fortsättningen handhas av konsumentverket.

Några remissinstanser tar upp utbildning av förtroendevalda i kommunerna. Sälunda säger *Härnösands kommun* att kommunförbundet bör vara ansvarigt för utbildning av politiker i konsumentnämnder och utskott. Utbildningen kan ske i samarbete med de olika bildningsförbunden.

ABF anser att konsumentverket bör svara för experthjälp samt service vid uppbyggnaden av verksamheten. ABF vill slå fast att det bör vara de politiska organisationerna och dess studieförbund som skall omhändera utbildningen för de förtroendevalda i konsumentverksamhet.

Örnsköldsviks kommun anser att i den lokala utbildningen av konsumentvägledarna är medverkan av hemkonsulenter en lämplig uppgift, liksom vid utbildning för förtroendevalda och genomförande av kurser i studieförbundens regi.

Studieförbundet vuxenskolan anger att förbundets distriktsorganisation har hand om utbildningen av cirkelledare och andra funktionärer. Vid kurser i konsumentfrågor har i de flesta fall hemkonsulenter anlitats som sakkunniga och som föreläsare. Studieförbundet framhåller att man i framtiden vill medverka vid utbildning av kommunala konsumentnämndsledamöter. Denna utbildning kommer också att handhas av distriktsorganisationerna och i samarbete med hemkonsulenter.

TCO betonar vikten av att utbildning och introduktion av konsumentsekreterare och andra grupper även i fortsättningen bedrivs på regional nivå. Också *Borås kommun* poängterar vikten av att de regionala handläggarna hjälper till i utbildningen av konsumentsekreterare.

Hushållningssällskapens förbund anser att fortbildningen av de lokala konsumentvägledarna så långt möjligt bör handhas av de regionala hemkonsulenterna. Förhållandena mellan olika län varierar ofta och det är därför värdefullt med en stark lokal och regional förankring av denna fortbildning.

2.4 Vägledning till enskilda konsumenter och allmän information

Et stort antal remissinstanser uttalar sitt stöd för 1975 års riksdagsbeslut att vägledning till enskilda konsumenter och allmän information i konsumentfrågor bör vara en kommunal angelägenhet. De remissinstanser som yttrat sig om rådgivning till enskilda konsumenter och information är dock positiva till att den regionala instansen under uppbyggnadsskedet stöder de kommuner som då ännu inte har inrättat konsumentpolitisk verksamhet. Sålunda hör konsumentverket, länsstyrelserna i Kalmar, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Värmlands län, Arvika, Uddevalla, Västerås, Sandvikens, Östersunds och Vilhelmina kommuner, Nykterhetsrörelsens landsförbund och Konsumentväglädarnas förening till dem som uttalat sig för bistånd från den regionala instansen med rådgivning under den tid kommunerna bygger upp sin konsumentpolitiska verksamhet.

Länsstyrelsen i Gästeborgs län påtalar dock i detta sammanhang att så länge direktrådgivning i någon omfattning finns kvar på regional nivå kommer övriga arbetsuppgifter att drabbas både kvantitativt och kvalitativt.

Länsstyrelsen i Gotlands län menar att de speciella förhållandena i länet talar för att det är mest praktiskt att den regionala konsumentverksamheten också svarar för de konsumentuppgifter som är kommunala.

Industrieförbundet menar att effektivitetsvinster kan erhållas om huvudmannaskapet även för direktrådgivning i vissa fall ligger hos länsstyrelserna.

Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet (NBV) anser att ansvaret för den allmänna informationens uppläggning också i fortsättningen skall ligga på det regionala planet. Hemkonsulenterna kan ha hand om uppläggning, framställning av material m. m., medan det kommunala organet kan medverka vid själva informationsaktiviteten inom sin kommun.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser det väsentligt att konsumentverkets ambitionsnivå för hemkonsulenterna inte vidgas i den omfattning att arbetssituationen blir olidlig och missgynnar konsumenterna, eftersom bevakningsuppgifterna kvarstår i sin helhet under uppbyggnadsskedet.

Ett problem som enligt Kommunförbundet kommer att öka när hemkonsulenternas direkta rådgivning till konsumenter upphör är bristen på samhällelig rådgivnings- och informationsverksamhet inom områdena kost, textilier, bostad och familjeekonomi. Förbundet anför följande. Konsumentpolitiken i Sverige har under de senaste åren fått en inriktning åt det konsumentjuridiska hållet. Det har medfört en osäkerhet om vilken utbildning de kommunala konsumentväglädarna bör ha. De personer som har anställts i kommunerna har i allmänhet en bakgrund som allmänutredare och informatörer utan någon specialutbildning på de nämnda områdena. Kommunförbundet anser därför att man, i samband med att arbetsfördelningen mellan den kommunala och den regionala nivån klargörs, bör ta ställning till hur informationen till konsumenterna skall ske inom de nämnda

områdena. I det sammanhanget måste de kommunala konsumentväglädarnas kvalifikationer och konsumentverkets möjligheter att lämna väglädarna experthjälp och utbildning uppmärksammas.

2.5 Uppgifter inom länsstyrelsen

Remissinstanserna är positiva till att den konsumentpolitiska sakkunskapen vid länsstyrelserna i större utsträckning än för närvarande engageras i frågor med konsumentpolitisk anknytning vid länsstyrelsen. *Konsumentverket, länsstyrelserna i Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Älvsborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län, TCO* samt *Hemkonsulenternas förening* stöder sålunda uttryckligen att dessa uppgifter i avseende på de konsumentpolitiska aspekterna betonas i länsstyrelsearbetet. *Konsumentverket* menar att detta kan ske på områden som länsplanering, översiktlig bebyggelseplanering, trafikförsörjningsplanering, varuförsörjningsplanering och stöd till kommersiell service. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anser att detta uttryckligen bör anges i arbetsordningen. *Länsstyrelsen i Blekinge län* anser att den sakkunskap som de regionala konsumenthandläggarna besitter inom informationsområdet bör utnyttjas inom hela planeringsavdelningens verksamhetsområde. Länsstyrelsen menar att de t. ex. har kunskaper om och erfarenheter av utställningsverksamhet samt dessutom att de har väl etablerade kanaler för att nå ut med information.

2.6 Kostfrågor

Socialstyrelsens nämnd för hälsoupplýsning (H-nämnden), SLV, konsumentverket, Konsumentväglädarnas förening och landstingsförbundet anser liksom utredningen att hälsoupplýsning och därmed sammanhängande frågor är en landstingskommunal angelägenhet. *H-nämnden* anser det vidare nödvändigt med en kompletterande information angående kostens betydelse liksom frågor om hushållning i allmänhet. *SLV* framhåller att vid den närmare utformningen av konsumentverksamhetens bevakande, utredande och kunskapsförmedlande uppgifter bör även livsmedelsverkets sektor beaktas.

3. Organisatoriska frågor m. m.

Länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Örebro och Norrbottens län vill avvakta förslaget från OPAL och tar därför inte ställning till den närmare inplaceringen inom länsstyrelsen.

Huvuddelen av de remissinstanser som har yttrat sig om organisationen

regionalt anser att de konsumentpolitiska uppgifterna liksom f. n. bör vara inordnade i länsstyrelsens planeringsavdelning.

Bland de som yttrat sig går uppfattningarna isär om placeringen av den regionala personalen inom planeringsavdelningen. *Länsstyrelserna i Malmöhus, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län samt Örnsköldsviks kommun* anser att hemkonsulenternas nuvarande placering direkt under planeringskansliet är mest ändamålsenlig. Bl. a. länsstyrelserna i *Västmanlands* och *Jämtlands län* anför att det finns ett nära samband mellan priskontoren och den regionala konsumentverksamheten. Man menar att det kan finnas skäl att låta dessa funktioner ingå i någon befintlig enhet eller i en ny fristående enhet. Andra uttalar sig för att konsumentverksamheten ensam bör organiseras i en egen enhet. O P A L och några länsstyrelser förordar en inordning i den regionalekonomiska enheten. *Centerns kvinnoförbund* anser att huvudmannaskapet för den regionala konsumentpolitiska verksamheten bör föras över till landstingen.

Endast ett fåtal remissinstanser har yttrat sig om den geografiska placeringen av de regionala handläggarna. Bland dem som uttalat sig för utredningens förslag att personalen bör placeras i residensorten märks *konsumentverket, länsstyrelsen i Östergötlands län, Uddevalla kommun, Hemkonsulenternas förening* och *SACO/SR. Länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län, landstingsförbundet* och *Hushållningssällskapens förbund* menar att varje länsstyrelse själv bör få besluta om placeringen.

Utredningens förslag att det uttryckligen skall anges i länsstyrelseinstruktionen att länsstyrelsen har ett ansvar för regionala konsumentfrågor har mottagits positivt av remissinstanserna. Bl. a. *konsumentverket, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Älvsborgs, Skaraborgs, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands, Västerbottens* och *Norrbottens län* framhåller särskilt en sådan instruktions ändring.

4 Resurser

En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig i resursfrågan anser liksom utredningen att den regionala nivån bör förstärkas personellt och tilldelas medel för information, resor m. m. Av dem som har behandlat resurstilldelningen anser *konsumentverket*, i stort sett *samtliga länsstyrelser, Hemkonsulenternas förening, Husmodersförbundet Hem och samhälle, TCO, SACO/SR* och *Centerns kvinnoförbund* behovet av två handläggare och ytterligare biträdespersonal vid varje länsstyrelse klart dokumenterat. Flera framhåller att en förstärkning av biträdespersonalen är särskilt angelägen.

Några instanser tar upp specifika förhållanden i det egna länet. Bl. a. framhåller *länsstyrelsen i Gotlands län* att ytterligare en tjänst skulle möjliggöra en effektivare arbetsfördelning gentemot kommunen.

Länsstyrelserna upplever vidare ingen konflikt i att den regionala nivån

förstärks i ett läge då den kommunala verksamheten förväntas bli utbyggd. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* som f. n. har tre hemkonsulenter anser det mindre lämpligt att minska antalet handläggare i länet. Länsstyrelsen anser att man i stället borde överväga att placera en av tjänsterna i Västerbottens inland. *Stockholms kommun* anser att förslaget om två handläggare av konsumentfrågor på regional nivå synes vara en klar underdimensionering för Stockholms län. Om denna funktion skall ligga på länsplanet bör den dimensioneras efter befolkningsunderlaget. För att kunna uppnå samma statliga service för Stockholms kommun bör det sålunda finnas tillgång till betydligt fler handläggare på länsnivå. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* uppfattar resursförstärkningen som en decentralisering från konsumentverket till länsstyrelserna och menar att förändringen därför torde kunna genomföras med begränsade kostnadsökningar totalt för samhället.

När det gäller tidpunkten för resursförstärkningen anser bl. a. *länsstyrelserna i Jönköpings och Kronobergs län* och *Hemkonsulenternas förening* att förstärkningen bör göras snarast möjligt. Bl. a. *länsstyrelsen i Södermanlands län* och *LO* anser å sin sida att resursbehovet får bedömas årligen i anslutning till det löpande budgetarbetet.

Kommunförbundet och *några kommuner* anser att en förstärkning av samhällsresurserna för konsumentverksamhet bör ske lokalt och man avstyrker på denna grund förslaget om en utökning av resurserna regionalt.

I fråga om särskilda medel regionalt för utbildning och information tillstyrker *konsumentverket*, de *länsstyrelser som yttrat sig* och *Hemkonsulenternas förening* att sådana ryms under länsstyrelsernas egna anslag för expenser. Konsumentverket framhåller att de medel verket tilldelar länsstyrelserna bör ha samband med speciella, oftast centrala aktiviteter. Verket anser att för att dessa medel skall kunna samordnas och användas rationellt bör de disponeras av konsumentverket.

5 Kompetensfrågor m. m.

De remissinstanser som har yttrat sig om de regionala handläggarnas kvalifikationer, nämligen *socialstyrelsen*, *SÖ*, *konsumentverket*, *länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kalmar, Kristianstad, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs* och *Västerbottens län*, *TCO*, *SACO/SR* och *Centerns kvinnoförbund* tillstyrker i princip utredningens förslag att den regionala personalen bör ha en bred kompetens och att de juridiska kunskaperna inte får överbetonas. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att samverkan mellan central och regional instans löper risk att bli ensidig och urtunnad om den bara avser de juridiska aspekterna av konsumentverksamheten. Flera remissinstanser bl. a. *socialstyrelsen*, *länsstyrelserna i Stockholms* och *Gävleborgs län*, *Hemkonsulenternas förening* och *NBI* anser att handläggarna bör ha god hushållsekonomisk utbildning. *SÖ* framhåller kravet på pedagogisk erfaren-

het. Några framhåller att man i län med två handläggare med fördel kan välja olika utbildningsbakgrund.

Flera remissinstanser betonar vikten av att hemkonsulenterna erbjuds såväl grund- som vidareutbildning för att kunna växa in i de nya uppgifterna. Länsstyrelsernas organisationsnämnd och konsumentverket nämns som tänkbara utbildningsansvariga. *Konsumentverket* anför att det är naturligt att verket också i framtiden svarar för utbildningen av såväl handläggare som biträden som regionalt arbetar med konsumentfrågor. Flera remissinstanser framhåller vidare vikten av att biträdespersonalen ges möjligheter att förkovra sig i konsumentfrågor.

Endast ett tiotal remissinstanser har yttrat sig angående benämningen av hemkonsulenterna i framtiden. Deras åsikter går isär. *Konsumentverket*, *länsstyrelserna i Kronobergs, Kalmar, Kristianstad och Kopparbergs län, Ystads, Hallstahammars och Västerås kommuner* samt *SACO/SR* anser det rimligt att beteckningen ändras eftersom uppgifterna har förändrats radikalt sedan namnet myntades. *Länsstyrelserna i Stockholms, Älvsborgs, Värmlands och Västernorrlands län* samt *Hushållningssällskapens förbund* anser det ligga ett värde i att behålla ett väl inarbetat namn. *Hemkonsulenternas förening* anser att man i nuvarande läge inte kan ta ställning i namnfrågan.

Några länsstyrelser har kommenterat förslaget om att samråd bör ske med konsumentverket vid tjänstetillsättningar och därvid framhållit att tillsättning av tjänst måste betraktas som länsstyrelsens angelägenhet. *Konsumentverket* å sin sida framhåller att det är angeläget att tillsättning av tjänster sker i samråd med verket.

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 28 december 1978	2
1 Inledning	2
2 Föredragandens överväganden	4
2.1 Inledning	4
2.2 Utbyggnaden av den kommunala konsumentpolitiska verksamheten	6
2.3 Den regionala instansens arbetsuppgifter	7
2.4 Organisation och resurser	10
3 Hemställan	11
4 Beslut	11

Bilagor

1 Sammanfattning av RKV-utredningens betänkande	12
2 Sammanfattning av remissyttrandena	17